

WSTĘPNIAK

Tym razem oddajemy numer w środku miesiąca, w 9 rocznicę Dnia Wikipedii. To właśnie 15 stycznia 2001 roku Jimmy Wales i Larry Sanger uruchomili encyklopedię pisaną w otwartym dla każdego trybie wiki jako projekt pomocniczy pisanej przez ekspertów i aktualnie już nieistniejącej [Nupedii](#). Nikt z założycieli nie spodziewał się raczej, że po 9 latach Wikipedia osiągnie tak niebywały sukces. Bez żadnych akcji promocyjno-reklamowych, siłami początkowo tylko jednego pracownika i rzeszy wolontariuszy Wikipedia stała się 5 najczęściej odwiedzaną stroną internetową w skali globalnej, a wersja polskojęzyczna 9 najbardziej popularną stroną w Polsce, wpisując się w krajobraz Internetu jako jego stały i ważny element. W sumie jedyne czego można sobie życzyć to, aby za kolejne 9 lat Wikipedia utrzymała swoją pozycję i jednocześnie nie zatraciła swojego społecznościowego, niekomercyjnego charakteru. Warto pamiętać, że wśród 10 najbardziej popularnych stron w Internecie jedynie Wikipedia ma charakter niekomercyjny i jest wciąż zarządzana przez niezwiązaną z żadnymi układami finansowymi i politycznymi fundację, której olbrzymia większość przychodów pochodzi z małych dobrowolnych datków czytelników i edytorów tego projektu.

Polimerek

WIĘŚCI ZE STOWARZYSZENIA

Siedziba i pracownik

W listopadzie Stowarzyszenie wynajęło lokal na nowe biuro i rozpoczęło poszukiwania samodzielnego pracownika biurowego. Biuro zostało wynajęte przy ul. Tuwima 95 w Łodzi, w spokojnej okolicy blisko parku 3 maja i jednocześnie stosunkowo blisko Śródmieścia. Jest to jeden pokój o pow. 12 m², w którym obecnie znajduje się biurko, kontener z szufladami, szafa na dokumenty i wieszak na ubrania. Planowany jest jeszcze zakup laserowego urządzenia wielofunkcyjnego (drukarka-ksero-skanner), drukarki fotograficznej i komputera z dostępem do Internetu. Na stanowisko samodzielnego pracownika biurowego zgłosiło się 26 osób, z których została wybrana Pani [Jolanta Stępień](#), aplikantka adwokacka, która m.in. pełniła funkcję skarbnika łódzkiego oddziału Amnesty International.

Serwer

W związku z ciągłymi awariami dawnego serwera narzędziowego Stowarzyszenia, który był użyczany od 2006 r. przez Wrocławskie Centrum Sieciowo-Superkomputerowe, Zarząd zdecydował się wynająć nowy serwer, tym razem na czysto komercyjnych zasadach. [Nowy serwer](#) ma 8 GB RAM, 2 dyski twarde 1 TB

oraz procesor i7 920 4 x 2 x 2.66 Ghz. Na serwerze tym, zgodnie z jego [regulaminem](#), można otrzymać konto, jeśli zamierza się prowadzić działalność związaną z edycją projektów Wikimedia lub działaniami realizowanymi w ramach Stowarzyszenia Wikimedia Polska. Oprócz tego na nowy serwer zostały przeniesione wszystkie listy dyskusyjne, serwisy wiki – testowy i Komitetu Arbitrażowego polskiej Wikipedii, a także oparty na silniku Wordpress serwis internetowy Koalicji Otwartej Edukacji, której Stowarzyszenie jest członkiem-założycielem.

LabPstryk 2010 i inne projekty w fazie przygotowań

LabPstryk 2010 to nowy projekt fotograficzny, którego celem jest kompleksowe, jednorazowe wzbogacenie zasobów graficznych projektów Wikimedia fotografiami infrastruktury, wyposażenia, aparatury etc. instytucji naukowej z dziedziny biotechnologii, biochemii, genetyki i pokrewnych. Projekt ma polegać na wizycie 3 fotografów – wikimedian z Polski w [Instytucie Maxa Plancka Molekularnej Biologii Komórki i Genetyki w Dreźnie](#) (MPI-CBG), co ma mieć miejsce w lutym/marcu 2010. Oprócz tego w różnych fazach przygotowań są także projekty [Konferen-](#)

[cji Wikimedia Polska 2010](#) w Warszawie, [WikiWarsztatów fotograficznych](#) w Łodzi i [Wikiekspedycji 2010](#) na Kaszubach i Warmii.

Polimerek

Wnętrze nowego biura Stowarzyszenia
Autor: *Polimerek*, licencja: [CC-BY-SA 3.0](#)

WIEŚCI Z WIKIMEDIA FOUNDATION

Wizyta Kula Wadwy w Polsce

W dniach 11–14 grudnia odwiedził Polskę Kul Wadwa, zatrudniony w Wikimedia Foundation na stanowisku Head of bussiness developement. Głównym celem jego pobytu były rozmowy z zarządem Wirtualnej Polski i Orange Polska w sprawie realizacji umowy między Fundacją i France Telecom w zakresie użycia logo i nazwy Wikipedii przez wyżej wymienione podmioty. W negocjacjach wzięli udział m.in. prezes Stowarzyszenia Wikimedia Polska Tomasz Ganicz i reprezentant komitetu organizacyjnego Wikimani 2010 Marek Stelmasik. W trakcie rozmów przedyskutowano for-

my wykorzystania treści z polskiej Wikipedii w Wirtualnej Polsce i przekazano uwagi na ten temat pochodzące od społeczności edytorów Wikipedii. Oprócz tego przedyskutowano z Kulem Wadhwą rozmaite kwestie wzajemnych relacji Stowarzyszenia Wikimedia Polska, Wikimedia Foundation i komitetu organizacyjnego Wikimani 2010.

Świąteczna zbiórka

Grudzień w Wikimedia Foundation upłynął głównie pod znakiem corocznej zbiórki, przeprowadzanej przy użyciu banerów umieszczanych w czołówce wszystkich projektów Wikimedia. Zbiórka ta

jest wciąż głównym źródłem przychodu Fundacji, choć stopniowo inne źródła finansowania, zwłaszcza duże darowizny od korporacji, zaczynają odgrywać coraz większą rolę. Tegoroczna zbiórka przebiega bez zakłóceń, zebrane dotąd sumy są o kilkanaście procent wyższe niż w analogicznym okresie w zeszłym roku. Do 16 grudnia 2009 zebrano 3,4 miliona USD, czyli mniej więcej połowę planowanej sumy. Podobnie jak w zeszłym roku **dało się obserwować** wyraźny wzrost wpłat po pojawieniu się baneru z osobistym apelem założyciela Wikipedii Jimmy'ego Walesa.

Polimerek

WIEŚCI Z PROJEKTÓW

WIKIPEDIA

Podsumowanie miesiąca

- W grudniu do grona administratorów nie dołączył żaden użytkownik.
- W grudniu 41 użytkowników uzyskało status redaktora. 31 grudnia 2009 w polskiej Wikipedii było 1573 redaktorów.
- Status **Medalowego Artykułu** uzyskało 7 haseł: **Sobór Metropolitalny Świętej Równnej Apostołom Marii Magdaleny w Warszawie**, **Rega**, **Flaga Białorusi**, **Monaster Świętego Ducha w Wilnie**, **Zamieszki po wyborach w Iranie (2009)**, **Leliwa (herb szlachecki)**, **Zawilec gajowy**.
- Polska Wikipedia ma już 534 **Dobre Artykuły**.
- 17 grudnia przeprowadzona została kolejna **WP:TAO** (Totalna Akcja Oznaczania).
- 19–20 grudnia trwał **Weekend Dokarmiania Załączków**. Kolejny termin akcji to 17 stycznia 2010.
- W ramach inicjatywy **DNA**, przypadającej 12 grudnia 2009, powstało 368 nowych artykułów, przy czym najwięcej mających powyżej 2 KB utworzył Mpn – 27.

Nova

Dzień Wikipedii

Jak co roku, 15 stycznia, światowa społeczność wikipedystów obchodzi urodziny tworzonego przez siebie projektu. Tego dnia w roku 2001

założona została pierwsza, anglojęzyczna Wikipedia, a za nią powstał szereg innych wersji językowych. Projekt świę-

ła **okolicznościowa strona**, na której wikipedyści wpi-

WikiTort
Autor: Dalibor Bosits; licencja: [CC-BY 3.0](#)

tuje już 9 urodziny. W polskiej wersji językowej, zgodnie z tradycją, powsta-

sywali propozycje uświetnienia tego dnia. Najbardziej aktywni okazali się wikipedyści z Poznania, którzy zorganizowali **lokalny zlot**. Padły też propozycje zlotu w Chorzowie i Gdańsku, jednak w przypadku Gdańska spotkanie zostało przełożone na termin późniejszy. Inne pomysły, ze względu na brak rąk do pracy, prawdopodobnie zostaną zrealizowane także w terminie późniejszym :). Dzień Wikipedii był relacjonowany w polskich mediach: w "Kawa czy Herbata" TVP I, Radiu Łódź, Radiu dla Ciebie i paru innych mediach.

Przykuta, Nova, Polimerek

Domena wikipedia.pl

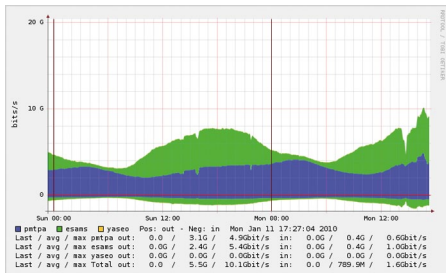
Do dzisiaj domena wikipedia.pl kierowała bezpośrednio do Wikipedii, co mogło sugerować, że Stowarzyszenie Wikimedia Polska, będące dysponentem tej domeny, jest właścicielem lub zarządza tym projektem. Aby uniknąć takich wątpliwości, obecnie pod tym adresem znajduje się strona z wyszukiwarką artykułów w Wikipedii i plików w Wikimedia Commons. Realizacją strony zajmował się Hołek, zaś Saper przygotował

na serwerze narzędziowym Stowarzyszenia środowisko potrzebne do jej obsługi. Na wzór francuskiej wersji (<http://www.wikipedia.fr>) i po drobnych poprawkach zastosowana została wyszukiwarka **Wikiwix**.

Nova

Wikipedia bije rekord na swoje 9 urodziny

11 stycznia 2010 ilość pobranych informacji z serwerów Wikipedii (wszystkich wersji językowych) przekroczyła po raz pierwszy w historii 10 Gbit/s. W tym czasie z Wikipedii korzystało

Ilość pobranej informacji z Wikipedii w skali globalnej, w Gb/s; 11.01.2010

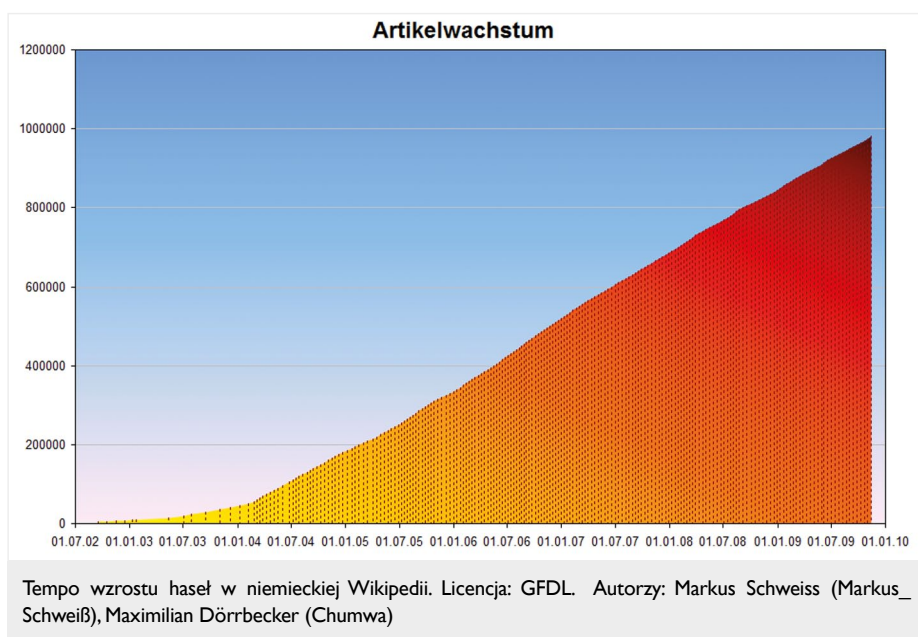
jednocześnie 91 725 czytelników i edytorów. Aktualnie średnio z Wikipedii jest zasysane w skali globalnej 5,4 Gbit/s. W skali dobowej oznacza to, że Wikipedia dostarcza średnio czytelnikom 2,6 razy większą ilość informacji niż suma treści zawartych w książkach zgromadzonych w Bibliotece Kongresu Stanów Zjednoczonych, która jest uznawana za największą istniejącą, tradycyjną, bibliotekę na świecie.

Polimerex

Niemiecka Wikipedia przekroczyła milion artykułów

27 grudnia 2009 niemieckojęzyczna Wikipedia została drugą, po anglojęzycznej, edycją z milionem haseł. Jubileuszowy artykuł powstał o 11:33, a była nim biografia amerykańskiego botanika **Erniego Wassona**. Począwszy od 2004 roku de.wiki odnotowuje niemal liniowy wzrost liczby haseł, zaś wśród społecznościwikipedystów znana jest z wyjątkowej rzetelności i poszanowania dla zasad, w szczególności praw autorskich. Niemiecka Wikipedia była pierwszym dużym projektem, na którym, w 2008 roku, wprowadzono wersje przejrzane.

Polimerex

WIKINEWS

Zazwyczaj w miesiącach zimowych nie powstaje wiele nowych artykułów w Wikinews. Ostatnio jedynym aktywnym wikireporterem pozostaje Omega933, któ-

ry zamieszcza głównie informacje o konfliktach na świecie i ich skutkach. Niemniej jednak, w połowie grudnia 2009 na stronie głównej znalazł się interesują-

cy wywiad z autorem tłumaczenia książki Dana Gillmora *My, media*.

Przykuta

WIKICYTATY

Cytat miesiąca:

“Ale zresztą... czym są urodziny? Dziś są, jutro ich nie ma.”

Opis: Kłapouchy, w dniu swoich urodzin; **Kubuś Puchatek**

Autor: **Alan Alexander Milne**

Uruchomienie wersji przejrzanych

W poniedziałek 7 grudnia 2009, tuż po godzinie osiemnastej, w polskojęzycznym Wikisłowniku (pl.wiktionary.org) włączona została możliwość oznaczania haseł jako wolnych od wandalizmów i przypadkowych uszkodzeń.

Rok temu, 17 listopada, polska Wikipedia wprowadziła system wersji przejrzanych, co zaowocowało oznaczeniem do dziś prawie 3/4 istniejących w niej artykułów, umożliwiając czytelnikom przeglądanie haseł bez obaw, że znajdą w nich jakiegokolwiek efekty niewybrednych eksperymentów. Teraz podobny mechanizm wprowadzony został w siostrzanym projekcie Wikipedii, czyli Wikisłowniku.

Największe Wikisłowniki, pisane w językach francuskim i angielskim, liczą obecnie ponad półtora miliona haseł. Wersja pisana przez polskich użytkowników znajduje się na 9. miejscu pod względem liczby haseł, oraz na 6. pod względem liczby aktywnych użytkowników, natomiast zajmuje pierwsze miejsce pod względem liczby zamieszczonych w hasłach grafik i multimediów.

160.000 haseł w Wikisłowniku

W piątek 18 grudnia 2009 w polskojęzycznym Wikisłowniku przekroczony został kolejny kamień milowy – 160 000 haseł. Hasłem granicznym zostało tybetańskie tłumaczenie słowa [Tybet](#). Z je-

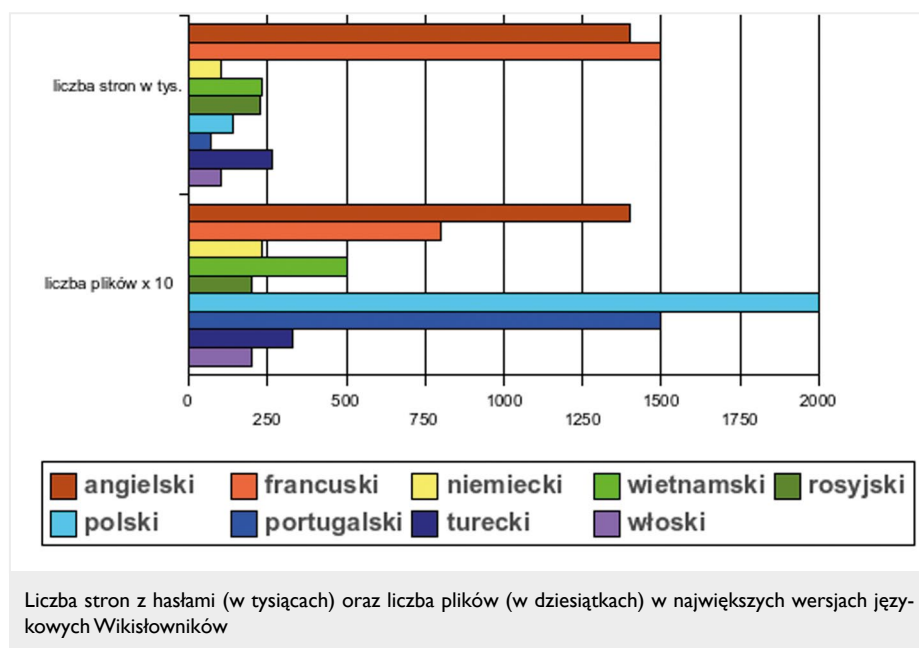
zyków orientalnych warto wspomnieć są prawdopodobnie największe w internecie słowniki: [japońsko-polski](#) oraz [koreańsko-polski](#).

Wymowa w języku polskim

Po długim okresie przygotowań, testów, konsultacji ze specjalistami i wydzieleniu [dedykowanego bota](#) w polskojęzycznym Wikisłowniku rozpoczął się nowy projekt – automatyczne generowanie w standardzie IPA i AS zapisu wymowy haseł z języka polskiego. Łącznie w grudniu i styczniu wymowa ta została dodana, zweryfikowana i popra-

wiona w prawie 19 000 haseł. Dzięki temu oraz dzięki pracy [dedykowanego bota](#), który od kilku tygodni automatycznie dodaje do wszystkich haseł nagrania wymowy znalezione w repozytorium wolnych zasobów Commons, znacznie wzrosła funkcjonalność Wikisłownika jako źródła polskiej wymowy dla obcokrajowców. Operatorom obu botów za włożoną pracę i pomysły – dziękujemy!

Przykuta

WIKIBOOKS

Życie na Wikibooks toczy się swoim normalnym trybem, spokojnie oczekując szóstych urodzin Wikibooks 24 stycznia 2010. W przestrzeni całego projektu dokonywanych jest dziennie nieco ponad 100 zmian, dzięki czemu pracuje się łatwiej, przyjemniej i wcale nie nudno. W trakcie akcji [Sprzątania Wikibooks](#) przejrzelśmy większość podręczników pod kątem ich kompletności i poprawności. Wydzieliliśmy [Wylegarnię](#) załączków, gdzie będzie utworzony spis wartościowych stubów (które do tej pory były w Księgozbiornie na równi z większymi podręcznikami, teraz znajdują się w osob-

nej rubryce). Przy okazji załatwiamy temat pojedynczych modułów, które często nie są nawet uwidocznione w księgozbiornie czy zostały pominięte w podręczniku, którego są częścią. Zaktualizowaliśmy nieco [Portal Wikibooks](#) i stronę pomocy o [prawach autorskich](#). Jest nawet przygotowywana nowa odsłona [strony głównej Wikibooks](#). Po przeprowadzonej [dyskusji](#) mamy też nowego administratora (mamy teraz czterech aktywnych). W [Księgozbiornie](#) charakterystyczna jest przewaga podręczników z nauk ścisłych i przyrodniczych (chemia, fizyka, informatyka itp.) nad książ-

kami z gałęzi nauk społecznych (filozofia, politologia, socjologia itp.). Pojawiają się nowi autorzy, lecz często ograniczają się do jednej lub kilku szkolnych edycji. Uciążliwe bywają niespodziewane lub nieuzasadnione (choć nieszkodliwe) anonimowe edycje w meta-stronach i szablonach. Potrafi nawet dojść do wojen edycyjnych między IP-kami. W kwestii praw autorskich toczy się także dyskusja nad wykorzystaniem przepisów kulinarnych w [książce kucharskiej](#).

Karol Karolus Dąbrowski, Lethern

WIKIMEDIA COMMONS

Dzieła Zdzisława Beksińskiego uwolnione na licencji CC-BY-SA-3.0

Staraniami Polimerka i Sp5uhego, obsługujących polską kolejkę w wikime-

diowym systemie OTRS, od Muzeum Historycznego w Sanoku (które mocą testamentu jest prawnym spadkobiercą i dysponującym prawami autor-

skimi) udało się pozyskać zgodę na opublikowanie na wolnej licencji niektórych dzieł polskiego malarza i grafika **Zdzisława Beksińskiego**. Pan Piotr Dmochowski, właściciel **największej prywatnej galerii** dzieł Beksińskiego, udostępnił dobrej jakości reprodukcje prac objętych zgodą, w tym kilka nigdzie wcześniej niepublikowanych ani niepokazywanych publicznie. Wszystkie dostępne prace są zebrane w **galerii malarza na Commons**. Są to jedyne dzieła Beksińskiego legalnie dostępne na warunkach wolnej licencji, co niewątpliwie jest dużym sukcesem Wikipedii i wielce wzbogaca jej zbiory. Mamy nadzieję, że hojność Muzeum w Sanoku będzie wzorem dla innych placówek kulturalnych i pomoże w rozprzestrzenianiu idei wolnych zasobów.

Masur

Z. Beksiński: komputerowy fotomontaż bez tytułu z lat 2000-05. Licencja: [CC-BY-SA 3.0](#)**

Obraz o tytule: AA78, 1978 r., 87 x 87 cm olej na płycie pilśniowej. Licencja: [CC-BY-SA 3.0](#)

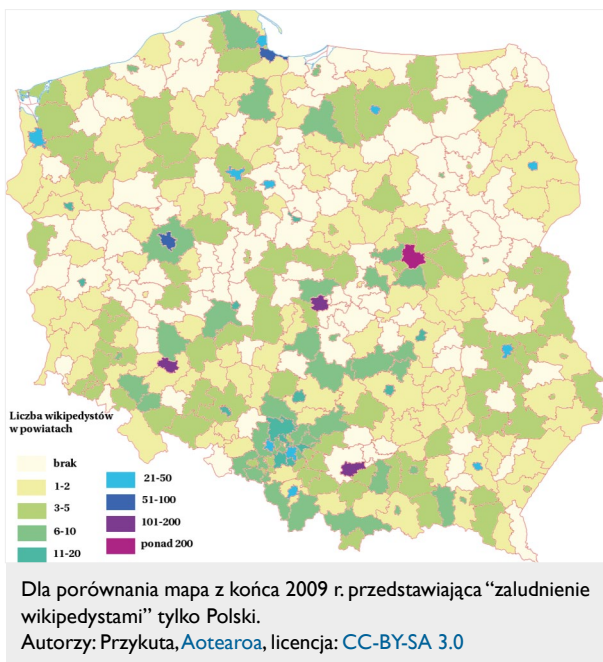
Nowe serwery dla Commons

Trwają prace nad przeniesieniem obsługi Commons na nowe, pojemniejsze i szybsze serwery, zakupione przez Fundację Wikimedia. Przenosiny podyktowane są rosnącymi potrzebami tego projektu, które z kolei są wynikiem większej popularności wszystkich projektów Wikimedia oraz pozyskiwania kolejnych zbiorów multimedialnych od zewnętrznych instytucji (np. Tropenmuseum, o czym pisaliśmy w **biuletynie nr 12**). Problemem jest wydajność i pojemność serwerów, które są szczególnie obciążane podczas masowego przesyłania plików przez boty. Efekty przeciążenia odczuwają bezpośrednio użytkownicy serwisów Wikimedia, gdyż wydłuża się czas oczekiwania na załadowanie strony w przeglądarce, jeśli taka strona zawiera multimedia pobierane z Commons. Aby uniknąć możliwych przeciążeń, w listopadzie 2009 czasowo wstrzymane zostało przesyłanie plików pozyskanych m.in. z Tropenmuseum. Nowa instalacja ma zapewnić wydajniejsze działanie Commons i oddalić groźbę przeciążeń. Erik Möller z Fundacji Wikimedia zapowiedział, że priorytet tych prac zostanie zwiększony. Szczególnie liczą na to wikimedianie zaangażowani w pozyskiwanie materiałów od muzeów i innych instytucji kulturalnych, gdyż głównie tych inicjatyw dotyczy masowe przesyłanie plików.

Nova

NOSTALGIA

Dane ze stron *atlasu wikipedystów*

OPROGRAMOWANIE

Raport z postępów prac Usability project

Na początku grudnia Usability project – grupa programistów tworząca nową wersję interfejsu MediaWiki, oprogramowania, na którym działa Wikipedia i jej siostrzane projekty, ogłosiła wyniki swoich beta-testów. Już od pewnego czasu każdy zalogowany użytkownik projektu może włączyć wersję testową nowego interfejsu, a następnie ją wyłączyć, po czym jest proszony o podanie powo-

dów swojej decyzji. W ostatniej edycji nowego interfejsu o nazwie kodowej Babaco dodano możliwość włączenia nowej, bocznej listy edycyjnej ze spisem treści edytowanego artykułu oraz dodano więcej funkcji w rozwijanym menu ostatniej, oznakowanej gwiazdką, górnej zakładki. **Badania i statystyka wyłączeń** pokazują, że nowy interfejs został w największym stopniu zaakceptowany w projektach anglojęzycznych: Wikipedii (85% braku odrzuceń) i Wikinews (95% braku odrz-

uceń), natomiast największy odsetek odrzuceń był w japońskiej (60% braku odrzuceń) i polskiej (65% braku odrzuceń) Wikipedii. Japończycy jako główny powód podawali za małą czcionkę i słabe dostosowanie nowego interfejsu do natury języka japońskiego, natomiast polskiej – brak zgodności nowej wersji z popularnymi narzędziami edycyjnymi: automatycznego wypełniania szablonów cytowań i infoboxów.

Polimerex

PROJEKTY WIKIMEDIA W MEDIACH MAINSTREAMOWYCH I NIE TYLKO

O Wikipedii w radiowej Jedynce

20 grudnia 2009 w programie pierwszym Polskiego Radia obchodzono *18. urodziny Internetu w Polsce*. Jako przedstawiciele polskiej Wikipedii zaproszeni zostali sp5uhe i rdzrod. Podczas kilkunastominutowego wywiadu opowiedzieli m.in. o rzetelności informacji w Wikipedii i wersjach przejrzanych. Podkreślili też, że pomoc może każdy, zaś wszystkie projekty Wikimedia działają na zasadach non profit. Stowarzyszenie

Wikimedia Polska przygotowało koszulki, które słuchacze mogli wygrać w zaimprovizowanym konkursie. Wystarczyło odpowiedzieć na pytanie, od którego hasła rozpoczęła się historia polskiej Wikipedii. Już po kilku minutach słuchacze podawali prawidłową odpowiedź: **Reguła Titiusa-Bodego**.

Pozostałe

W pierwszym w 2010 r. numerze "Przekroju" Wikimania, która ma odbyć się

w Gdańsku, została wymieniona jako jedna z 77 rzeczy, dla których warto żyć w Polsce.

Pod koniec grudnia i na początku stycznia media koncentrowały się na informacjach o funduszach, jakie zebrała Fundacja Wikimedia, wspominając także o kwocie zebranej przez nasze stowarzyszenie.

rdzrod, Przykuta

WIEŚCI Z SZEROKIEGO ŚWIATA

Dzień Domeny Publicznej

Dzień Domeny Publicznej był ostatnim w tym roku akordem działania Koalicji Otwartej Edukacji, do której należy też Wikimedia Polska. Spotkanie odbyło się 30 grudnia w Bibliotece Narodowej w Warszawie. Zgromadziło około 40 uczestników. Tym razem miało ono

charakter sesji wykładowo-warsztatowej, dotyczącej głównie aspektów prawnych przechodzenia dzieł do domeny publicznej, wolnych licencji i użycia materiałów z domeny publicznej w projektach otwartej edukacji.

Polimerek

Zobacz też: <http://koed.org.pl/dzien-domeny-publicznej/>

Logo polskiego Dnia Domeny Publicznej, autor: Cienkamila z Wikimedia Commons. GNU FDL 1.3/CC-BY-SA 3.0

WICEK I JEGO PRZYGODY

Autor: [Zureks](#), licencja: [CC-BY 3.0](#)

STOPKA

Biuletyn wewnętrzny Stowarzyszenia Wikimedia Polska jest wydawany w formie elektronicznej średnio raz na miesiąc. Wszystkie teksty i część grafik są udostępniane na zasadzie [domeny publicznej](#). Pozostałe grafiki i zdjęcia udostępniane są na [wolnych licencjach](#), za wyjątkiem logo projektów Wikimedia, które są zarejestrowanymi [znakami towarowymi](#) należącymi do Wikimedia Foundation.

Skład redakcji: <http://pl.wikimedia.org/wiki/Biuletyn/redakcja>

Kontakt: e-mail: zarzad@wikimedia.pl, tel: (+48) 22 219 56 94

Biuletyn dostępny jest również online pod adresem: [http://pl.wikimedia.org/wiki/Biuletyn/1-2010_\(13\)](http://pl.wikimedia.org/wiki/Biuletyn/1-2010_(13))

Autorzy tego utworu zrzekli się do niego swoich autorskich praw majątkowych. Autorzy tego utworu zezwalają na dowolne rozpowszechnianie, kopiowanie i modyfikowanie zawartych w tym utworze tekstów, za wyjątkiem użytych w nich dosłownych cytatów z innych źródeł.

GNU Free Documentation License Version 1.3, 3 November 2008

Copyright (C) 2000, 2001, 2002, 2007, 2008
Free Software Foundation, Inc.
<<http://fsf.org/>>
Everyone is permitted to copy and distribute
verbatim copies of this license document, but
changing it is not allowed.

0. PREAMBLE

The purpose of this License is to make a
manual, textbook, or other functional and
useful document "free" in the sense of
freedom: to assure everyone the effective
freedom to copy and redistribute it, with or
without modifying it, either commercially or
noncommercially. Secondly, this License
preserves for the author and publisher a way
to get credit for their work, while not being
considered responsible for modifications
made by others.

This License is a kind of "copyleft", which
means that derivative works of the document
must themselves be free in the same sense.
It complements the GNU General Public
License, which is a copyleft license designed
for free software.

We have designed this License in order to
use it for manuals for free software, because
free software needs free documentation: a
free program should come with manuals
providing the same freedoms that the
software does. But this License is not limited
to software manuals; it can be used for any
textual work, regardless of subject matter or
whether it is published as a printed book. We
recommend this License principally for works
whose purpose is instruction or reference.

1. APPLICABILITY AND DEFINITIONS

This License applies to any manual or other
work, in any medium, that contains a notice
placed by the copyright holder saying it can
be distributed under the terms of this License.
Such a notice grants a world-wide, royalty-
free license, unlimited in duration, to use
that work under the conditions stated herein.
The "Document", below, refers to any such
manual or work. Any member of the public
is a licensee, and is addressed as "you".
You accept the license if you copy, modify or
distribute the work in a way requiring permis-
sion under copyright law.

A "Modified Version" of the Document means
any work containing the Document or a
portion of it, either copied verbatim, or with
modifications and/or translated into another
language.

A "Secondary Section" is a named appendix
or a front-matter section of the Document
that deals exclusively with the relationship of
the publishers or authors of the Document to
the Document's overall subject (or to
related matters) and contains nothing that
could fall directly within that overall subject.
(Thus, if the Document is in part a textbook of
mathematics, a Secondary Section may not
explain any mathematics.) The relationship
could be a matter of historical connection with
the subject or with related matters, or of legal,
commercial, philosophical, ethical or political
position regarding them.

The "Invariant Sections" are certain Second-
ary Sections whose titles are designated,
as being those of Invariant Sections, in the
notice that says that the Document is
released under this License. If a section does
not fit the above definition of Secondary then
it is not allowed to be designated as Invariant.
The Document may contain zero Invariant
Sections. If the Document does not identify
any Invariant Sections then there are none.

The "Cover Texts" are certain short passages
of text that are listed, as Front-Cover Texts
or Back-Cover Texts, in the notice that says
that the Document is released under this
License. A Front-Cover Text may be at most
5 words, and a Back-Cover Text may be at
most 25 words.

A "Transparent" copy of the Document means
a machine-readable copy, represented in a
format whose specification is available to the
general public, that is suitable for revising
the document straightforwardly with generic text
editors or (for images composed of pixels)
generic paint programs or (for drawings)
some widely available drawing editor, and
that is suitable for input to text formatters
or for automatic translation to a variety of
formats suitable for input to text formatters.
A copy made in an otherwise Transparent file
format whose markup, or absence of markup,
has been arranged to thwart or discourage
subsequent modification by readers is not
Transparent. An image format is not Trans-
parent if used for any substantial amount of
text. A copy that is not "Transparent" is called
"Opaque".

Examples of suitable formats for Transparent
copies include plain ASCII without markup,
Texinfo input format, LaTeX input format,
SGML or XML using a publicly available
DTD, and standard-conforming simple HTML,

PostScript or PDF designed for human
modification. Examples of transparent image
formats include PNG, XCF and JPG. Opaque
formats include proprietary formats that can
be read and edited only by proprietary word
processors, SGML or XML for which the DTD
and/or processing tools are not generally
available, and the machine-generated HTML,
PostScript or PDF produced by some word
processors for output purposes only.

The "Title Page" means, for a printed book,
the title page itself, plus such following pages
as are needed to hold, legibly, the material
this License requires to appear in the title
page. For works in formats which do not have
any title page as such, "Title Page" means
the text near the most prominent appearance
of the works title, preceding the beginning of
the body of the text.

The "publisher" means any person or entity
that distributes copies of the Document to
the public.

A section "Entitled XYZ" means a named
subunit of the Document whose title either
is precisely XYZ or contains XYZ in paren-
theses following text that translates XYZ in
another language. (Here XYZ stands for a
specific section name mentioned below, such
as "Acknowledgements", "Dedications", "En-
dorsements", or "History".) To "Preserve the
Title" of such a section when you modify the
Document means that it remains a section
"Entitled XYZ" according to this definition.

The Document may include Warranty Dis-
claimers next to the notice which states that
this License applies to the Document. These
Warranty Disclaimers are considered to be
included by reference in this License, but only
as regards disclaiming warranties; any other
implication that these Warranty Disclaimers
may have is void and has no effect on the
meaning of this License.

2. VERBATIM COPYING

You may copy and distribute the Document
in any medium, either commercially or
noncommercially, provided that this License,
the copyright notices, and the license notice
saying this License applies to the Document
are reproduced in all copies, and that you
add no other conditions whatsoever to those
of this License. You may not use technical
measures to obstruct or control the reading
or further copying of the copies you make or
distribute. However, you may accept compensa-
tion in exchange for copies. If you distribute
a large enough number of copies you must
also follow the conditions in section 3.

You may also lend copies, under the same
conditions stated above, and you may
publicly display copies.

3. COPYING IN QUANTITY

If you publish printed copies (or copies in
media that commonly have printed covers)
of the Document, numbering more than 100,
and the Document's license notice requires
Cover Texts, you must enclose the copies
in covers that carry, clearly and legibly, all
these Cover Texts: Front-Cover Texts on the
front cover, and Back-Cover Texts on the
back cover. Both covers must also clearly
and legibly identify you as the publisher of
these copies. The front cover must present
the full title with all words of the title equally
prominent and visible. You may add other
material on the covers in addition. Copying
with changes limited to the covers, as long as
they preserve the title of the Document and
satisfy these conditions, can be treated as
verbatim copying in other respects.

If the required texts for either cover are too
voluminous to fit legibly, you should put the
first ones listed (as many as fit reasonably)
on the actual cover, and continue the rest
onto adjacent pages.

If you publish or distribute Opaque copies
of the Document numbering more than 100,
you must either include a machine-readable
Transparent copy along with each Opaque
copy, or state in or with each Opaque copy
a computer-network location from which the
general network-using public has access to
download using public-standard network
protocols a complete Transparent copy of the
Document, free of added material. If you use
the latter option, you must take reasonably
prudent steps, when you begin distribution of
Opaque copies in quantity, to ensure that this
Transparent copy will remain thus accessible
at the stated location until at least one year
after the last time you distribute an Opaque
copy (directly or through your agents or
retailers) of that edition to the public.

It is requested, but not required, that you con-
tact the authors of the Document well before
redistributing any large number of copies, to
give them a chance to provide you with an
updated version of the Document.

4. MODIFICATIONS

You may copy and distribute a Modified
Version of the Document under the conditions

of sections 2 and 3 above, provided that you
release the Modified Version under precisely
this License, with the Modified Version filling
the role of the Document, thus licensing
distribution and modification of the Modified
Version to whoever possesses a copy of it.
In addition, you must do these things in the
Modified Version:

- Use in the Title Page (and on the covers,
if any) a title distinct from that of the Document,
and from those of previous versions
(which should, if there were any, be listed
in the History section of the Document).
You may use the same title as a previous
version if the original publisher of that
version gives permission.
- List on the Title Page, as authors, one
or more persons or entities responsible
for authorship of the modifications in the
Modified Version, together with at least
five of the principal authors of the Document
(all of its principal authors, if it has
fewer than five), unless they release you
from this requirement.
- State on the Title page the name of the
publisher of the Modified Version, as the
publisher.
- Preserve all the copyright notices of the
Document.
- Add an appropriate copyright notice for
your modifications adjacent to the other
copyright notices.
- Include, immediately after the copyright
notices, a license notice giving the public
permission to use the Modified Version
under the terms of this License, in the
form shown in the Addendum below.
- Preserve in that license notice the full lists
of Invariant Sections and required Cover
Texts given in the Document's license
notice.
- Include an unaltered copy of this License.
- Preserve the section Entitled "History",
Preserve its Title, and add to it an item
stating at least the title, year, authors,
and publisher of the Modified Version as
given on the Title Page. If there is no
section Entitled "History" in the Document,
create one stating the title, year, authors,
and publisher of the Document as
given on its Title Page, then add an item
describing the Modified Version as stated
in the previous sentence.
- Preserve the network location, if any,
given in the Document for public access
to a Transparent copy of the Document,
and likewise the network locations given
in the Document for previous versions
it was based on. These may be placed
in the "History" section. You may omit
a network location for a work that was
published at least four years before the
Document itself, or if the original publisher
of the version it refers to gives permission.
- For any section Entitled "Acknowledgements"
or "Dedications", Preserve the Title
of the section, and preserve in the section
all the substance and tone of each of the
contributor acknowledgements and/or
dedications given therein.
- Preserve all the Invariant Sections of the
Document, unaltered in their text and
in their titles. Section numbers or the
equivalent are not considered part of the
section titles.
- Delete any section Entitled "Endorsements".
Such a section may not be
included in the Modified Version.
- Do not retile any existing section to be
Entitled "Endorsements" or to conflict in
title with any Invariant Section.
- Preserve any Warranty Disclaimers.

If the Modified Version includes new
front-matter sections or appendices that
qualify as Secondary Sections and contain
no material copied from the Document, you
may at your option designate some or all of
these sections as invariant. To do this, add
their titles to the list of Invariant Sections
in the Modified Version's license notice.
These titles must be distinct from any other
section titles.

You may add a section Entitled "Endorse-
ments", provided it contains nothing but
endorsements of your Modified Version by
various parties—for example, statements
of peer review or that the text has been
approved by an organization as the authori-
tative definition of a standard.

You may add a passage of up to five words
as a Front-Cover Text, and a passage of up
to 25 words as a Back-Cover Text, to the
end of the list of Cover Texts in the Modified
Version. Only one passage of Front-Cover
Text and one of Back-Cover Text may be
added by (or through arrangements made
by) any one entity. If the Document already
includes a cover text for the same cover,
previously added by you or by arrangement
with the same entity you are acting
on behalf of, you may not add another; but
you may replace the old one, on explicit
permission from the previous publisher that
added the old one.

The author(s) and publisher(s) of the
Document do not by this License give
permission to use their names for publicity
or to assert or imply endorsement of any
Modified Version.

5. COMBINING DOCUMENTS

You may combine the Document with other
documents released under this License,
under the terms defined in section 4 above
for modified versions, provided that you
include in the combination all of the Invariant
Sections of all of the original documents,
unmodified, and list them all as Invariant
Sections of your combined work in its license
notice, and that you preserve all their Warr-
anty Disclaimers.

The combined work need only contain one
copy of this License, and multiple identical
Invariant Sections may be replaced with a
single copy. If there are multiple Invariant
Sections with the same name but different
contents, make the title of each such
section unique by adding at the end of it,
in parentheses, the name of the original
author or publisher of that section if known,
or else a unique number. Make the same
adjustment to the section titles in the list of
Invariant Sections in the license notice of the
combined work.

In the combination, you must combine any
sections Entitled "History" in the various
original documents, forming one section
Entitled "History"; likewise combine any
sections Entitled "Acknowledgements", and
any sections Entitled "Dedications". You must
delete all sections Entitled "Endorsements".

6. COLLECTIONS OF DOCUMENTS

You may make a collection consisting of the
Document and other documents released
under this License, and replace the individual
copies of this License in the various docu-
ments with a single copy that is included in
the collection, provided that you follow the
rules of this License for verbatim copying of
each of the documents in all other respects.

You may extract a single document from such
a collection, and distribute it individually
under this License, provided you insert a copy
of this License into the extracted document,
and follow this License in all other respects
regarding verbatim copying of that document.

7. AGGREGATION WITH INDEPENDENT WORKS

A compilation of the Document or its deriva-
tives with other separate and independent
documents or works, in or on a volume of a
storage or distribution medium, is called an
"aggregate" if the copyright resulting from the
compilation is not used to limit the legal rights
of the compilations users beyond what the
individual works permit. When the Document
is included in an aggregate, this License does
not apply to the other works in the aggregate
which are not themselves derivative works of
the Document.

If the Cover Text requirement of section 3 is
applicable to these copies of the Document,
then if the Document is less than one half of
the entire aggregate, the Documents Cover
Texts may be placed on covers that bracket
the Document within the aggregate, or the
electronic equivalent of covers if the Docu-
ment is in electronic form. Otherwise they
must appear on printed covers that bracket
the whole aggregate.

8. TRANSLATION

Translation is considered a kind of modifica-
tion, so you may distribute translations of
the Document under the terms of section 4.
Replacing Invariant Sections with translations
requires special permission from their
copyright holders, but you may include
translations of some or all Invariant Sections
in addition to the original versions of these
Invariant Sections. You may include a
translation of this License, and all the license
notices in the Document, and any Warranty
Disclaimers, provided that you also include
the original English version of this License
and the original versions of those notices
and disclaimers. In case of a disagreement
between the translation and the original ver-
sion of this License or a notice or disclaimer,
the original version will prevail.

If a section in the Document is Entitled "Ac-
knowledgements", "Dedications", or "History",
the requirement (section 4) to Preserve its
Title (section 1) will typically require changing
the actual title.

9. TERMINATION

You may not copy, modify, sublicense, or
distribute the Document except as expressly
provided under this License. Any attempt
otherwise to copy, modify, sublicense, or
distribute it is void, and will automatically
terminate your rights under this License.

However, if you cease all violation of this
License, then your license from a particular
copyright holder is reinstated (a) provision-
ally, unless and until the copyright holder
explicitly and finally terminates your license,
and (b) permanently, if the copyright holder
fails to notify you of the violation by some

reasonable means prior to 60 days after the
cessation.

Moreover, your license from a particular
copyright holder is reinstated permanently
if the copyright holder notifies you of the
violation by some reasonable means, this
is the first time you have received notice
of violation of this License (for any work)
from that copyright holder, and you cure the
violation prior to 30 days after your receipt
of the notice.

Termination of your rights under this section
does not terminate the licenses of parties
who have received copies or rights from you
under this License. If your rights have been
terminated and not permanently
reinstated, receipt of a copy of some or all
of the same material does not give you any
rights to use it.

10. FUTURE REVISIONS OF THIS LICENSE

The Free Software Foundation may publish
new, revised versions of the GNU Free
Documentation License from time to time.
Such new versions will be similar in spirit to
the present version, but may differ in detail
to address new problems or concerns. See
<http://www.gnu.org/copyleft/>.

Each version of the License is given a
distinguishing version number. If the Document
specifies that a particular numbered version
of this License "or any later version" applies to
it, you have the option of following the terms and
conditions either of that specified version or of
any later version that has been published (not
as a draft) by the Free Software Foundation.
If the Document does not specify a version
number of this License, you may choose any
version ever published (not as a draft) by the
Free Software Foundation. If the Document
specifies that a proxy can decide which future
versions of this License can be used, that
proxy's public statement of acceptance of a
version permanently authorizes you to choose
that version for the Document.

11. RELICENSING

"Massive Multiauthor Collaboration Site" (or
"MMC Site") means any World Wide Web
server that publishes copyrightable works
and also provides prominent facilities for
anybody to edit those works. A public wiki that
anybody can edit is an example of such a
server. A "Massive Multiauthor Collaboration"
(or "MMC") contained in the site means any
set of copyrightable works thus published on
the MMC site.

"CC-BY-SA" means the Creative Commons
Attribution-Share Alike 3.0 license published
by Creative Commons Corporation, a not-
for-profit corporation with a principal place
of business in San Francisco, California, as
well as future copyleft versions of that license
published by that same organization.

"Incorporate" means to publish or republish
a Document, in whole or in part, as part of
another Document.

An MMC is "eligible for relicensing" if it is
licensed under this License, and if all works
that were first published under this License
somewhere other than this MMC, and subse-
quently incorporated in whole or in part into
the MMC, (1) had no cover texts or invariant
sections, and (2) were thus incorporated prior
to November 1, 2008.

The operator of an MMC Site may republish
an MMC contained in the site under CC-
BY-SA on the same site at any time before
August 1, 2009, provided the MMC is eligible
for relicensing.

ADDENDUM:

How to use this License for your documents

To use this License in a document you have
written, include a copy of the License in the
document and put the following copyright and
license notices just after the title page: Copy-
right (c) YEAR YOUR NAME. Permission is
granted to copy, distribute and/or modify this
document under the terms of the GNU Free
Documentation License, Version 1.3 or any
later version published by the Free Software
Foundation; with no Invariant Sections,
no Front-Cover Texts, and no Back-Cover
Texts. A copy of the license is included in the
section entitled "GNU Free Documentation
License".

If you have Invariant Sections, Front-Cover
Texts and Back-Cover Texts, replace the
"with..." line with this:
with the Invariant Sections being LIST
THEIR TITLES, with the Front-Cover Texts
being LIST, and with the Back-Cover Texts
being LIST.

If you have Invariant Sections without Cover
Texts, or some other combination of the
three, merge those two alternatives to suit
the situation.

If your document contains nontrivial examples
of program code, we recommend releasing
these examples in parallel under your choice
of free software license, such as the GNU
General Public License, to permit their use in
free software.